

EL POBLE: CATALA

Director: I. RIBERA i ROVIRA

REDACCIÓ ADMINISTRACIÓ
CORTS CATALANES, 640 - TELEFON 1747

ANY XII. NÚM. 3697

BARCELONA, DILLUNS, 10 DE MAIG DE 1915 - UN NÚM. 5 CÈNTIMS

IMPRESSA I ESTEREOTIPIA
EST. 16. TELEFON 2298

MANCOMUNITAT DE CATALUNYA EMPRÈSTI

Suscripció pública de 6,619 obligacions

amortitzables, de 500 pessetes cada una, al 4 1/2 per 100 anual, amb cupó trimestral, de l'EMPRÈSTI DE 15.000.000 DE PESSETES amb destinació a OBRES, SERVEIS PÚBLICS I ESCOLES

contret amb subjecció a l'estatut de la Mancomunitat

APROVAT PER REIAL DECRET DE 26 DE MARÇ DE 1914 I RATIFICAT EN QUANT A LA FACULTAT D'EMETRE EMPRÈSTIS PER LA R. O. DE 20 DE SETEMBRE 1914

GARANTIA: la del patrimoni de la Mancomunitat, i subsidiàriament, el de les quatre Diputacions catalanes

PREU D'EMISSION: 85 PER 100

menys l'import per concepte d'interessos corresponents al mes de juny

La proporció de la destinació de la totalitat de l'emprèst, el venciment trimestral dels cupons i les condicions d'amortització en la mateixa forma que repetidament s'ha fet pública en tots els anuncis anteriors.

La subscripció pública tindrà lloc el dia 15 de maig, de les nou del matí a les sis de la tarda a les cases dels Banquers de Catalunya

Les que, a més de tenir oberta subscripció, estan autoritzades per a fer el resum de ses provincies, respectant als Banquers les mateixes condicions ofertes, són: a TARRAGONA, Banc de València, Llorens, Fils de Mas Llorens a Girona, Fils de J. Montsalvaje. Així mateix es pot subscriure i dirigir-se a Barcelona, als llocs següents:

Banc de Barcelona, Sucursal núm. 1 del Banc de Barcelona, Societat Anònima Arús-Garí, Banca Arús, Crèdit Mercantil, Crèdit Lyonnais, Garriga i Nogué, Nebot, J. Marsans Rof i Fils, Tusquets i Companyia, Jover i Companyia, Banc de Préstams i Descomptes, Antoni Massó, Banc de Roma, Banc Hispano-Americà, Banc Espanyol del Río de la Plata, Banc Alemany Transatlàntic, Fils de F. Mas i Sarda, García-Calamarie i Companyia, Nonell Rovira i Matas, Pere Mir, i Nebot de Parassols i Companyia.

També és oberta la subscripció a Barcelona, al Departament d'Hisenda de la Mancomunitat de Catalunya, Palau de la Generalitat, on es farà el definitiu resum general.

Condicionis

Es pagarán pessetes 50 el dia 15 de maig, en l'acte de la subscripció, i el dia 1 de juny, contra entrega dels títols adjudicats.
Total pessetes 425 equivalent al 85 per 100, tipu d'emissió.
A deducir 1875 per interessos del mes de juny.
Liquid pessetes 423 125 per títol.

Si en la subscripció pública fos demanada major quantitat d'obligacions de les 6.619 que s'ofereixen, es procedirà a prorratejar, deixant d'adjudicar-se les fraccions inferiors a mig títol.

El resultat definitiu de la subscripció es farà públic des dels diaris de les quatre capitals de les provincies de Catalunya.
Aquestes obligacions seran cotitzades oficialment en la Borsa de Barcelona.

DE COL-LABORACIÓ

Llicó de Nacionalisme

En els Jocs Florals d'enguany, deixant apart els mèrits literaris que puguin tenir les composicions en ells premiades, hi ha una superba llicó de nacionalisme que els farà mirar pels venidors amb una especial atenció i simpatia. Me refereixo a la composició en vers o poema titolat *Era Maladeta*, del poeta aranes, rector de Salardú mossèn Josep Condó i Sambeat. Com ja indica l'article del seu títol, aquest poema està escrit en dialecte aranes, o siga en català de la Vall d'Arán, i en això resideix la llicó de catalanisme de que abans parlava.

Va durar un bell temps en que els Jocs Florals de Barcelona venien a ésser de fet els Jocs Florals de la Corona Aragonesa o quant menys de la nacionalitat catalana, car en ells s'hi demanaven composicions escrites en llenguatge del Principat de València, de Mallorca, del Rosselló fins de l'Alguer, encara que potser per un oblit res s'hi digués del de la Vall d'Arán. Ara no, ara les coses van per altre camí, bufen diferents vents, i les composicions que's premien als Jocs Florals ni pot dir-se que siguin escrites en llenguatge del Principat tan solament sinó exclusivament barcelonines. Ni l'Empordà, ni la plana de Vich, ni el Camp de Tarragona ja les coneixen.

Totes les corrents actuals de la nostra literatura, se dirigeixen evidentment a realitzar una mena de parodia de la literatura francesa, italiana i castellana. Avui senten per llengua italiana els

dialectes de Florencia i de Roma; desgraciadament del que intentés fer passar com a tals el sicilià, el genovès, el venecià, etc., etc. S'entén també per llengua francesa el dialecte de l'illa de França, i ja mai ningú gosarà a tenir com a tals ni el burguinó, el flamant, el gascò, el bretó, el provençal ni cap altre dels molts que's parlen en la veïna República. Se diu avui també llengua espanyola al dialecte castellà, fent cas omís de les variants aragonesa, andalusa o extremeña i no tenint cap consideració a llengües tant antigues i gloriuses com el català, el gallec i el basc. Seguint aquest patró, doncs, sembla que caminem a constituir una llengua catalana oficial amb elements exclusivament barcelonins.

Lluny de limitar les fronteres del català devem doncs tendir a aixamplar-les, i ara que estem en plena època de reconstitució devem procurar reunir tots els materials que'ns siguin possibles, com més millor, que com més n'hi haig més gran podem fer l'edifici, més rica serà la llengua.

Qui ha fet la llengua catalana del Renaixement sinó el mallorquí Aguiló, el vigatà Verdaguier, el tarragoní Oller, l'empordanès Bosch de la Trinxeria i ls estols que'ls seguien o precediren?

No és hora encara de tancar la porta als elements forans que avui amb cert menys preu se'n diuen ruralistes, car hi ha encara immensos elements constructius per acober. Les platges, els camps i les muntanyes de Catalunya guardan

encara immensos tresors lexico-gràfics per a unir al patrimoni comú.

No hi ha dubte que un d'aquests tresors més importants se troba en les isolades encontres dels Pirineus, tan en els de la vessant espanyola com en la francesa. Per via d'exemple citaré dos mots. El rossellonès *diu descofat i esmanegat*, mots que manquen en nostre limitat lexic català. Per expressar aquestes idees que ells expressen amb un sol adjectiu, nosaltres tenim de fer una llarga frase dient: *sense res al cap i en manegues de canisa*. I com aquests, quants milers de mots podríem trobar que podrien o podran un dia enriquir la nostra llengua literària que després passarà a ésser la del poble?

Ara manca a escatir si l'aranès pot o deu considerar-se com a català. No falta qui s'hi oposa. Jo crec que sí, encara que com volen alguns sigui gascò. Per a mi representa una transició, un lligam, entre'l català i el gascò, i té un gran fons de català pur. Si algú en dubta sols cal veure alguns versos del poema premiat *Era maladeta*:

Aquet gigant i d'om d'aques a cordillera
porta's sinys marcant na sua cabellera
d'es passi que cent siglas li han deixat...

Per alguna cosa escrigué també mossèn Cinto el cantor dels Pirineus referint-se a l'altíssima *Maladeta*.

Los estrangers qu'ovren de llany eixa montanya
aquell go, an, exclamen, és un jogant d'Espanya,
d'Espanya i català.

No fa pas gaires mesos, un entusiasta aranes, nostre amic i col·laborador de *El Poble: Català* en Josep Sandarén, donà i publicà una conferència sobre aquest mateix tema i amb ella obrí la via a n'aquesta corrent regeneradora de la moderna llengua catalana. La seva obra sobre *La llengua catalana i la Vall d'Arán* s'ha lligit en public, s'ha publicat en les columnes de *El Poble: Català* i s'ha editat en volum especial; així doncs els que no coneixen la qüestió serà perquè no volen o no'ls interessa, mes els que estimen la llengua, els que la voldrien rica i plena, n'hem de pendre bona nota i treballar en el sentit que aquests bons aranesos reclamen, ahir donant conferències, avui acudint als Jocs Florals, i pensen al mateix temps que a Catalunya hi ha moltes Valls d'Arán per descobrir, que lluny de baxarne pagesos i pastors tontos com alguns creuen, ne poden baxar bons escriptors capaços d'ensenyar-nos a parlar la veritable i rica llengua catalana, que sols coneixem a mitges.

JOSEP ALADERN

IDEARI

Epigrames

IX

VOLDRIA escriure l'epigrama de les pluges primaverals. Aigües fines que rellicuen sobre les joves verdors dels arbres; aigües que plouen dies i dies, un raig cada dia, i que se'ns deixa mullar totes les coses sense por. Sortim amb la testa nua i la carícia que'ns fan aquestes aigües de bon temps té la dolçor d'una cabellera femenina molt tòbia que'ns esforça els polsos amb les seves mil malles d'or. Aixequem cap enlaire les mans nudes i és com si caiguessin damunt de elles la rosada de llàgrimes d'uns ulls blaus que'ns miresin molt enlaire, per sobre la gruixa de núvols que cobreix el cel del mes de maig.

Aigües dolces, aigües clares, aigües de bon temps! Les joves verdors són més joves quan vosaltres les heu rentades; així

totes les ànimes són més joves quan vosaltres heu vessat damunt d'elles la vostra clara gràcia rentant-les de totes les males coses que encara guardaven dels dies de mal temps. Aigües primaverals, siguiu benides!

L'AMIC

0000

Hem rebut del nostre amic Riba Bracó una traducció de Pòe, publicada fa poc.

Han de tocar les campanes per l'aparició d'un gran llibre, «Narracions extraordinàries», de Santanarria Monné.

De les dugues obres parlarem ben aviat.

TEATRE

Auditorium. — Quinta sessió del Cicle històric de la Comedia Catalana.

La darrera sessió de la primera sèrie era constituïda per l'obra d'en Guimerà «La Farsa», anys ha no representada, i pel deliciós sainet d'en Vilanova «Qui... compra maduixes».

«La Farsa», comedia política, més que comedia és una veritable farsa, com ja ho indica el seu títol. No té cap de les característiques de la comedia clàssica que tant ben representades estan en l'admirable «Gra de Mesó» d'en Feliu i Codina que aplaudim darrerament. En aquesta obra d'en Guimerà, l'única obra de riure del seu vastíssim teatre, els caràcters són exagerats i s'aparten de la realitat. Semblen tallats sobre patrons preconcebuts. Al llarg dels tres actes l'acció d'aquell home honrat ficat a contra-cor entre intrigues de la més baixa política per un comitè deixinse a veure que tenia el bon mestre d'estudi una absoluta confiança fins al punt de concedir-li la ma de la seva única filla, llicsa entre escenes de molt moviment i la seva situació no s'acaba de resoldre en el desenllaç de l'obra. Aquell home es emportava entre els guardes perquè en un moment de furor ha trencat l'urna quan ell ha vist per medi de guines trames anava ell a ser elegit. Tampoc se soluciona el conflicte de la seva filla que ha donat el seu amor en aquell home còpit que no volia més que casar-se amb la filla del regidor. Els demés caràcters s'aiguantuen amb tota l'obra sobresortint a primera ratlla, per sobre el quefe del partit i la seva senyora, el fabricant de cotilles que interpretat magistralment l'actor Gaudí i el Deri que, amb molta justesa, valgué un triomf en en Sirvent. Tots els personatges de la reunió del segon acte resulten massa exagerats a força de volguer-los fer ridículs i els seus xistos cauen, evidentment, en el defecte de mal gust, com tota la qüestió de la safata de les cartes.

Veient «La Farsa» compreguem tota la fonda veritat crítica de l'estudi d'en Guimerà que feu, allavors de l'homenatge, mestre Joan Maragall. En Guimerà no és un dramaturg; és un gran líric. Per això lo més bell del seu teatre és quan el poeta fa passar per l'emoçió del públic un alé diví de la seva fantasia. Queda immortal la concepció del Manel i de la Marta per l'èpica grandesa dels dos caràcters fins arriben mateix del crim més que per lo que puguin tenir d'humans. Per això sentim una esgarripança quan Manel conta que allí dalt, sota les clares estrelles de la nit, el llop i l'home rodolen mosegant-se en selvatge lluita; per això sentim tota la misteriosa poètica de la nota que ha llençat el mar a la costa sobre una figura morenca de mascaró de nau desconeguda i qual vida retorna al mar en l'horra més amarga de la seva vida; per això sentim la grandesa del moment que quan Andrònic vol escupir el petó que ha robat dels seus llavis l'emperador; i el moment admirable de l'escena dels infants del Jesús; i ja garba de forment alçada a la finestra en la «Festa del Blat»; i l'escena d'amor del «Mar i Cel»; i la mateixa concepció poètica de desanarrollar un drama passional entre dugues races en mig de les dugues pures blavors del cel i del mar; i sempre, al llarg de l'obra del gran poeta de Catalunya, lo que recordem més, lo que os ha anat més endintre, són aquests moments genials de gran líric, com en la «Cleopatra», com en «Indià i Mandoni» com en «Jacl», com en l'admirable «Any Mil».

L'assumpte d'aquesta farsa política no es presentava certament a les seves grans volades de poeta. En obres així únicament s'hi veu la trassa de l'home de teatre. Millorant la presentació, però terrible la llargària dels intermedis i molt tarda l'hora de començar. S'han de citar els noms d'en Tor i el de la Maria Vila molt graciós com sempre. Els demés varen fer tot lo que varen poder. Es veia també que l'obra era un xic més envejada que les anteriors del cicle.

A altres hores de la nit tinguérem de marxar quan encara s'havia de començar el precós sainet d'en Vilanova pel qual s'estrenava una decoració d'en Roca i que, dolent-nos molt, no puguérem veure. Es llàstima que una major organització en els treballs interiors de l'escena no pugui acabar amb aquesta lamentable costum dels inacabables intermedis.

I. MASSO VENTOS

Triomf de la voluntat popular La dimissió de l'alcalde de R. O.

En Boladeres definitivament se'n va a casa seva

Retorn del batlle impopular

Una notícia telegràfica publicada en els diaris d'ahir donava a entendre que el senyor Boladeres retornava a Barcelona, destituït del seu càrrec.

El despatx deia així:
«El senyor Boladeres, que ha conferenciat aquesta tarda novament amb el senyor Dato, ha sortit en l'express cap a Barcelona».

Encara que el senyor Boladeres ens ha dit repetidament que tornaria a l'Alcaldia, avui s'assegurava en un prupu, format per diputats i personalitats catalanes, que això era més que problemàtic, car el senyor Boladeres, àdhuc assistit de la confiança del Govern, tenia la certesa de que la seva gestió municipal tindrà dificultats cada vegada majors.

Interpretant tothom, com el bon sentit aconsellava, el telegrama anterior, ahir al matí a l'hora de l'arribada de l'express ningú va acudir a rebre a l'alcalde de reial ordre destituït, segons tots els indicis.

L'express de Madrid arribà a l'hora de costum, retornant en aquest tren el senyor Boladeres a qui esperaven únicament dos fills seus, el seu secretari i un parell de funcionaris municipals.

El retorn era ja el començ d'un funeral.

Nota oficial

Ahir a la tarda ens sorprengué una carta urgent — quin sobre portava el membre de l'Ajuntament — en la que se'ns enviava, autoritzat amb el segell de la guarda urbana, la següent notícia oficial que transcrivim íntegrament:

«El alcalde — de R. O. — señor Boladeres, que ha regresado de Madrid en el expres de esta mañana, ha manifestado que está profundamente reconocido a las atenciones que para con él ha tenido el Gobierno, pero que al tratar con el ministro de la Gobernación de la marcha a seguir en el Ayuntamiento, surgió una discrepancia de criterio a consecuencia de la cual el señor Boladeres presentó la dimisión con carácter irrevocable, esperando lo será aceptada de hoy a mañana».

Victoria popular

Heus aquí confirmada la victòria alcançada per la democràcia catalana en aquest plebiscit de l'Alcaldia.

Varem dir que la voluntat del Consistori no's podia befar impunement i per molt que hagin fet els regionalistes per a salvar a l'home de les tuberies de ciment armat, no s'han sortit amb la seva. T és

que les males causes per sí soles se condemnen. No pot dir-se autonomista qui gosa defensar un acte dictatorial, sense justificació de cap mena del representant del poder central, nomenat pel favor oficial i amb la protesta de totes les fraccions polítiques que es diuen autonomistes.

Ben bé s'ha pogut comprovar amb aquest assumpte de la caiguda d'en Boladeres que les úniques forces polítiques que breguen per a assolir l'ideal autònom, són els republicans, són les esquerreres estretament unides.

La minoria consistorial d'U. F. N. R. s'ha conduït en aquesta ocasió — com sempre ha fet — d'una manera enèrgica, decidida, abnegada, en defensa de la sobirania del Consistori i del principi autònomista, trepitjat en forma intolerable per un home inconscient de l'acte que realitzava.

La nostra campanya contra en Boladeres, seguint la línia de conducta que es traçaren els nostres regidors, ha tingut la virtualitat d'ésser secundada pel poble lliberal de Barcelona, persuadit de la raó que ens assistia per a adoptar l'actitud que ens imposà l'acte inignant del batlle de reial ordre destituït pel ministre de la Governació, com aquell qui es treu del davant al darrer dels ordenances.

I ara prou, que'l senyor Boladeres no val la pena de que se li dediquin ni tuns funerals de tercera, per allò que deia el nostre bon amic senyor Vidal i Valls a la sessió passada de que «a moro muerto gran lanzada».

Lo que diu el governador

Al rebre ahir a la tarda als periodistes, el senyor Andradé ens digué que no havia conferenciat amb l'alcalde dimissionari de reial ordre senyor Boladeres.

Solament sabia la notícia de la seva arribada, que li havia donat la policia.

A la nit, ja sigui més explícit el senyor Andradé, encara que molt reservat. Confirmà la dimissió presentada pel senyor Boladeres, per discrepància, segons diu ell mateix, amb el ministre de la Governació.

L'historia d'aquest assumpte ens promet explicar la quant tot lo amb ella relacionat estigui consumat.

Per cert que de les paraules del senyor Andradé en semblava relluir una satisfacció, però també podíem equivocar-nos donada la seva bonhomia de sempre.

Li preguntàrem sobre el probable substitut, contestant-nos el senyor Andradé que no sabia res, absolutament res.

Ens confirmà no més que demà marxaria a Madrid el senyor Bartrina, però purament per assumptes particulars.

Associació de la Premsa diària El festival del Liceu

Oferrà brillantíssim aspecte segurament el festival que a benefici de l'Associació de la Premsa Diària de Barcelona se celebrará avui a la tarda en el Gran Teatre del Liceu.

La comissió de festeigs de l'Associació ha rebut molts oferiments de valuosos elements artístics que molt a pesar seu s'ha vist obligada a refusar, no per això agraint-els-ho menys.

Al programa s'hi ha afegit el concurs de l'aplaudida artista de l'Òpera Còmica de París, Mlle. Juliette Stora i de la distingida triple del Liceu senyoreta Elena Girilina.

Començarà la funció a les tres en punt de la tarda per l'ordre anunciat, és a dir: Primer. L'òpera «Eva», per la companyia del teatre de Novitats, prenent-hi part totes les triples.

Segon. El caprici goyesc «Los celos de la Duquesa», per Francisco Morano. Tercer. La notabilíssima parella de ball cometa de Villeneuve i Didac Vincenti. La celebrada tonadillera Raquel Meller que cantarà escullides composicions. Dança clàssica per la famosa ballarina índia Sahary Dejei. Cançons franceses per la estrella parisense Mlle. Turcy.

Quart. La comedia en un acte de Juli Dantas «La cena de los Cardenales», per Ricard i Rafel Calvo i Josep Vico.

Quint. Concert per les eminents artistes Racanelli, Frau Ferry, Bignotti, Girilina, Delpino, Stora i senyors Taccani, Bettoni i Cazoran.

Sisè. La tragedia «El fill del Crist», pels artistes catalans Enric Jiménez, Emília Baró, Ramona Mestres i Maria Vila.

Mr. Pearson, ha mort

Ahir se sapigué del cert la notícia, que's presentia seria certa, de que Mr. Pearson, havia sigut víctima de l'enfament del transatlàntic anglès «Lusitania».

La nova produïa gran impressió a tots aquells que l'havien tractat, ja sigui per les seves grans empreses, ja per cançons particulars. Principalment als empleats de la societat «Riegos y Fuerza del Ebro», els causà una gran pena la mort de tant actiu financier nordamericà.

La seva pèrdua és molt sensible, puix ses energies feien esperar que, amb pocs anys hauria transformat moltes de les nostres actuals comunicacions amb Catalunya, ja siguin per tranvies elèctrics àcom d'electricitat.

Els seus projectes que volia realitzar per a convertir la nostra regió en un país dels més avançats d'Europa en aquest ram de l'activitat humana, havien il·lusionat a molts dels nostres pobles forans, que veien en ell un precursor de la seva creixença, donant-los medis de vida que ara no tenen.

Diffícilment la seva personalitat podrà ésser substituïda per un altre que'l pagui igualar.

Acampem en el dolor que senten tots els seus parents, com així mateix les seves coneixences i relacions comercials i financeres.

D. E. P.

A segona plana: Les festes del Centre Autonomista de Dependents

Centre Autonomista de Dependents

Inauguració del Casal

Com avencarem, ahir a la nit d'abans d'ahir tingué lloc la solemne inauguració del Casal de la seva propietat del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de l'Indústria.

L'entrada del Centre estava molt adornada amb plantes, junt amb la galeria, non hi estava col·locada la Banda municipal.

El local estava molt ben il·luminat, amb unes magnífiques làmpares. A cada columna hi havia col·locades unes garlandes. La decoració no està encara brillant del tot. Amb tot presenta un bell aspecte.

L'estrade presidencial estava adornat amb plantes. Al fons de tot hi havia col·locades tres palmeres i al mig d'elles la bandera del Centre.

Molt abans de l'hora de començar era molta ja l'afluència de públic que s'anava incrementant a la gran sala d'actes, una de les més magnífiques, per no dir la primera de les entitats de la nostra ciutat. S'hi notava la presència de moltes senyores i senyorettes.

Entre els assistents hi veíem a en Jaume Carner, el diputat pel Vendrell; doctor Martí Julià, per l'Unió Catalana; el nostre estimat director, Ribera i Rovira, qui ademés del nostre diari, portava la representació de la Junta Municipal d'U. F. N. R.; el senyor Giró, en representació de la Lliga Regionalista; M. Folguera i Durán, per l'Associació Protectora de l'Ensenyament Catalana; en Antoni Colomer, senyor Perpinyà, en representació de la Cambra de Comerç; el secretari de l'Institut d'Estudis Catalans; en Ramon Monegal, J. Grant i Sala, Ramon Rucabado i els individus del Centre, entre altres, els senyors Puig i Esteve, Pons, Bas, Vendrell, Presas i Noguera.

De les corporacions públiques hi havia, en Antoni Sansalvador, en representació de la Diputació i en Vallès i Puigals en representació de la Mancomunitat de Catalunya.

D'entitats tenim notícia de que hi havia representats les següents: Orfeo Català, Joventut Mestre Olaguer del Poble Nou, Joventut Valencianista i el periódic «Valencia»; Associació Autonomista Catalana, Centre de Viatjants, Centre de Dependents de Sabadell, Vida Catalana de l'Havana, Renixement, Institut de Cultura, Mutual Catalana, Associació de Dependents de Tarragona, Cooperativa Mutual Catalana, Associació Republicana del districte VI, Ateneu Obrer del districte II, Centre de Dependents de Lleida, «Patufet», Orfeo Gracienc, C. N. R. del Poble Nou, Joventut d'U. F. N. R. del Poble Nou, Joventut d'U. F. N. R. del Clot, Institut d'Estudis Catalans, Casal Catalana del districte III, Centre de Dependents de Manresa, la Junta en plé de l'Associació de Viatjants i Representants del Comerç i de l'Indústria, C. N. R. del districte VII, Centre Nacionalista Republicà, Unió Industrial, etc.

A tres quarts d'onze feu la seva entrada l'Ajuntament en corporació, presidit per l'alcalde interí senyor Pich. Anava precedit per guardes municipals montats, i amb maces.

Quan aparegué a l'entrada la Banda Municipal tota algunes composicions. Formaven la comitiva els següents regidors: Abadal, Matons, Muntanyola, Busquets, Martorell, Rita, Bofill i Matas, Pafell, Puig i Alfonso, el secretari de l'Ajuntament senyor Planas i el quefe de la guarda urbana senyor Ribé.

Als pocs moments la presència feu la seva entrada a l'estrade. La concurrencia, que omplena per complet la sala, tributa a peu dret, una grossa ovació.

En Puig i Esteve

Els aplaudiments es repetiren a l'aixecar-se a llegir el seu treball el president senyor Puig i Esteve.

En aquest treball començà enumerant el gran esforç i la glòria que significa l'haver pogut arribar a obtenir un casal que reunís totes les condicions per a les necessitats del Centre exigís.

Fa una petita història de lo que ha fet des de la seva fundació el Centre fins avui, recordant aquell temps en que un número de 25 companys entusiastes el crearen, fent-lo engrandir desseguida la seva fe, fins a portar-lo a la glòria que avui ha conquerit.

Tracta després de l'obra cultural, patrimonial, física, benèfica i social de l'entitat, enumerant les seccions autònòmiques que dins de l'entitat hi ha establertes, tals com la secció d'Educació i Instrucció, de propaganda Autonomista, de Relació i Treball, de Sports i Excursions amb el seu Club de Mar, de Socors Mutus, poderosa institució montpensí que compta amb un esplèndid dispensari gratuït, i altres.

Parla de la tasca catalanista que ha fet sempre el Centre, que ha portat per exclusiu fi el bé a Catalunya i treballar per Catalunya, donant també un repàs a la tasca social, que ha defensat les justes aspiracions dels dependents.

Tributa un elogi a tots els industrials que amb molt bon zel s'han cuidat de la restauració del Casal; a l'arquitecte senyor Bassegoda per la prova d'afectuosisme i abnegació que ha donat al nostre il·lustre amic el diputat per Barcelona, En Pere Corominas i a en Raimond Abadal, pels bons consells que amb la seva intel·ligència els han donat sempre.

Agraïx l'assistència de les autoritats i representacions que assistiren a l'acte i acaba explicant la manca d'algunes coses per la completa decoració del local, que malgrat tota la voluntat no ha sigut possible fer-ho, dient que al mig de l'estrade hi serà col·locada una placa del Centre que dirà «Per Catalunya», «Per Catalunya».

Grandiosa ovació. El públic de peu dret, l'aplaudi i victoreja durant varis moments.

En Puig i Alfonso

Seguidament concedí la paraula al senyor Puig i Alfonso, qui parlà en nom dels seus protectors del Centre.

Digué que era una gran honra l'ésser soci protector d'aquest Centre per què es protegeix una entitat model de la nostra terra.

Elogia la tasca dels dependents del Centre, que a costa de grans sacrificis han pogut bastir un Casal, que és a més d'un gran palau, un exemple a imitar per les classes patronals, que amb tot i els seus medis, per la falta de cohesió i entusiasme no han pogut fer lo que han fet els dependents de comerç.

Acabà recomanant als presents que desconeixien l'obra del Centre la facin conèixer a les seves amistats. Grans aplaudiments.

En Domingo Saló

En Domingo Saló, del Centre de Dependents de Sabadell parlà en nom de les entitats professionals de Catalunya, qui elogià la tasca del Centre, que consideren les entitats afins, com la seva mara.

Feu públic l'acord prèls pel Centre d'aquella localitat de comptar-lo com a soci i entregar-li el seu distintiu. (En Puig i Esteve és objecte novament d'una grossa ovació).

El senyor Perpinyà

El president de la Cambra de Comerç, senyor Perpinyà, parlà en representació de les entitats econòmiques, feliçitant al Centre per la seva tasca portada a terme, desitjant que aquest Casal sigui una perllongació de la seva llar.

Acabà feliçitant al Centre, en nom de la Cambra de Comerç, per què la seva obra és digne d'imitar per lo que val i representa, en bé de la prosperitat de Catalunya. (Grans aplaudiments).

El Dr. Martí i Julià

El doctor Martí Julià fou rebut amb molts aplaudiments. Digué que la tasca que feia el Centre era tasca patriòtica del segle XX. Censurà també la tasca de les entitats econòmiques que no s'han donat en cara de Catalunya i es troben disgregades.

D'aquell piset — afegí — heu assolit un dels més grans llocs, el primer de les entitats catalanistes.

A l'acabar fou molt aplaudit, dient un «Visca Catalunya».

En Wifred Coroleu

En nom de les entitats culturals i com a representants de l'Ateneu Barcelonès parlà en Wifred Coroleu, dient que ell professor de les Escoles Mercantils Catalanes es considera per sobre de tot un consoci.

Esmentà la tasca d'aquests abnegats dependents que després de treballar dediquen encara unes hores a instruir-se. Cità la frase del Kaiser de que és molt gran el saber sofrir, però ell creu que és encara més gran el fer bé i callent.

Acabà demostrant les grans aptituds de molts dels seus alumnes del Centre que donen proves d'una major cultura que la de l'Universitat. Aquest treball, digué, és prou per assegurar lo molt lluny que anirà el Centre, proporcionant dependents aptes que portaran un floreximent a les nostres manifestacions.

En Jaume Carner

A l'aixecar-se a parlar en Jaume Carner, el públic esclatà amb una gran ovació.

Començà dient que en aquests moments en què el món contempla els més grans horors, a l'entrar a aquella casa, an aquell vèicte, produïx una serenor als esperits. No hi ha res tant enfortidor com l'exemple de l'activitat que l'activitat està constituïda per nobles idees.

Perseguiu dos grans ideals de la vostra vida: l'ideal de la patria i l'ideal d'emancipació del vostre treball. Tot lo que hi ha a aquesta casa és compendi d'aquests dos ideals.

No és la patria creació de la diplomàcia ni de la política; la patria som nosaltres, les nostres activitats.

Els pobles que tenen la seva llengua, les seves institucions tenen patria i la patria és nostra i nosaltres formem part de la patria i per això és el més fort que tenim el sentiment de patria. (Grans aplaudiments).

Aquells homes que encara no fa un any deien que la política i la diplomàcia eren la patria i renegaven d'aquesta, als pocs mesos anaven a defensar la seva patria en perill, lluitant a les trinxeres.

Perseguiu amb l'ideal de patria la vostra emancipació, amb medis ben nobles. Aquest és el secret del vostre èxit.

El principi de la justícia distributiva, els juristes no l'han pogut resoldre. Les classes humils i treballadores han d'aixecar el nivell de la seva personalitat.

Jo m'imagino que si les altres classes socials haguessin fet lo que heu fet vosaltres, tindríem una Catalunya florent i rica com altres temps hem tingut.

Els industrials han de crear Universitats Industrials i els agricultors cases agrícoles; si aixís es féu el poble català seria el més feliç, el més prósper, el més florent del món.

Seguint el vostre camí emprés heu de conseguir el vostre triomf. No volveu després cap recompensa.

Aquí, al nostre país, molt fàcilment es donen condecoracions, i en canvi al vostre president se'l processa, lo saluda al vostre processament i dic que és un dels homes més benemèrits de la nostra terra.

(Ovació delirant. El senyor Carner és feliçadíssim).

Altres oradors

Seguidament parlà l'abadal en nom dels senadors dient que era un antie amic del Centre, recordant com se feu el Palau de la Música Catalana, i es mostra conforme amb lo dit per en Carner de que l'obra portada a terme pel Centre junt amb el seu president, representa per Catalunya el pas més gran per al conqueriment de la seva lliberació. (Molts aplaudiments).

En Bonaventura Bassegoda digué que era un pecat fer-lo parlar després d'haver-ho fet els altres oradors, i que parlava no més que per agrair les paraules del president. Demanà perdó per no haver pogut rebre a les autoritats tal com se mereixien, esperant que sabrà perdonar-ho la seva benevolència.

Acabà recordant a Maragall i Mossén Cinto i aquelles paraules de «Oh bandera catalana, abrígans fins a morir». (Grossa ovació).

En representació de la Diputació parlà el senyor Sansalvador, qui després de lloar la tasca del Centre, defensà l'emprèstit de la Mancomunitat, essent també molt aplaudit.

El representant de la Mancomunitat també defensà l'emprèstit, al Centre i a alguns organismes creats per la Diputació. En nom de l'Ajuntament parlà l'alcalde interí senyor Pich, el qual digué que en nom de tot l'Ajuntament venia a felicitar a la Junta i als socis del Centre per l'esforç que ha fet. Recordà quan tingué l'honor de rebre d'aquest mateix Centre la primera bandera catalana que omple a Cà la Ciutat, dient que si tot Barcelona pogués venir, diria al president processat, «molt bé! Si no portés la responsabilitat del càrrec, va dir, seria més efusiu, deixant-me portar pels meus sentiments de bon català i patriota».

Acabà dient que si al Centre li faltés material l'Ajuntament l'ajudaria si no l'ajudés com se mereix, i per això s'oferí per tot lo que fos possible, despeses en nom de la ciutat agraint el present de la bandera i abraçant al president. (Grans aplaudiments).

Final

En Puig i Esteve agrat la distinció del Centre de Sabadell, dient que no n'era mereixedor, oferint-se en tot. També feu públic, en nom de la Secció de Socors Mutus del Centre, de què'l seu capital el col·locaria a l'emprèstit de la Mancomunitat.

Es donà per acabat l'acte prop de la una.

Els representants visitaren després totes les dependències de la casa, fent grans elogis per la bona organització.

Els actes d'ahir

Seguint el programa que ja publicàrem, a les nou del matí tingué lloc el repartiment de bons als pobres, consistents en una lliura de pa i una d'arrog, repartint-se'n uns trescents.

Al matí es celebraren les festes nàutiques amb gran concurrència. A la tarda també es celebraren, malgrat l'incensant pluja que privà de què's vegessin més concurreguts de lo que foren.

Els resultats de les mateixes els donarem en una altra edició.

A les deu de la nit començà l'audició de sardanes a càrrec de la cobla «Barcino».

La sala d'actes estava plena de jovent que amb gran alegria puntejava la nostra dansa popular.

A totes les senyores i senyorettes se les obsequià amb uns bonics rams de flors ligats amb una bandera catalana i amb l'inscripció com a record de les festes.

Programa per a avui

Avui, dilluns, a les deu del vespre, tindrà lloc a la Sala d'actes del Centre un gran concert instrumental per un notable quintet, dirigit pel mestre Eusebi Bosch i Huet i format per les senyores Teresa i Concepció Raduà (violoncel·lo i piano), i els senyors Miquel Vila (violí), Manuel Salvat (viola) i Salvador Escotet (contrabaix).

En el concert s'interpretarà el programa que s'esqueix:

Primera part: «Czardas núm. 2», Mich. «Cheramos» (danza núm. 2), R. B. «Anabram», Bosch.

Primera part del poema simfònic «Els Gnomes», per a orquestra. Transcripció. Primera audició.

Segona part: «Fantasia», Vieuxtemps. Senyor Vila i senyora Raduà (C.), violí i piano.

«Balada del Nord», Sinding. Per les senyores Raduà i violoncel·lo i piano.

«Trio» (op. 55), Les Sachs. Per les senyores Raduà i senyor Vila.

Tercera part: «Euda d'«riacha» (fantasia de l'òpera), Vives.

«Marxa india» (primera audició), Bosch. «Tambais», Wagner, F. Masia (primera audició) i cor de peregrins.

La festa del Peix a Ripoll

Ahí es celebra a Ripoll la festa del peix. A causa del temps tingueren que suspendre alguns actes dels organitzats.

De nostre Ajuntament hi assistí en representació de l'alcalde el regidor Nolla i els regidors senyors Tarré, Muñoz, Puig Alfonso, Serrat i Llanza, acompanyats dels senyors Darder i Ribé i dos individus de la guarda urbana.

A Ripoll foren rebuts per l'alcalde, representants d'altres autoritats i nombros públic.

Formant comitiva es dirigiren a l'Ajuntament, donant l'alcalde la benvinguda als representants de Barcelona. Li contestà agrat el senyor Nolla.

Després de fer algunes visites se celebrà un banquet a l'Hotel Monestir, pronunciant brindis els senyors Palau, Nolla, Puig i Alfonso, Muñoz, Llanza, Serrat, Puig Oriol, el diputat provincial senyor Marramón i una representació de varis elements de Ripoll.

Els expedicionaris retornaren al vespre, essent despesits amb molt entusiasme.

La Política

Per Mossén Jaoln'o Verdaguier

La Junta de l'Associació Catalana «En Rafael de Casanova», de Manlleu, prega a tots els pocs que envien pocs i indites per les anteriors vèlades en honor de Mossén Cinto Verdaguier, se ser veixin enviar la seva adreça, ja que alguna pot haver-se perdut i altres canviat de domicili, a fi de poguer-los enviar prompte un exemplar del volum que conté els originals de les quatre vèlades celebrades, quin sortirà la primera o segona setmana del proper juny.

També prega a tots els prosistes i versistes de Catalunya, que envien, com cada any, una floreta, un pensament tant sols, per a teixir la gurnalda que dita Associació desitja dedicar amb més o menys esplendor, a la bona memoria de nostre mar prou poeta: Dita vèlada tindrà lloc en la segona quinzena de juny. Tots quin desitgin enviar algun treball inedit poden enviar-lo a nom de la Junta, de dita Associació, carrer de Pont, Manlleu.

Nota i vinents

Ahí a la tarda arribà de Girona el diputat per aquella ciutat senyor Fernández del Pozo, marxant amb l'express de la nit cap a Madrid.

Govern civil

De policia

La policia ha detingut a E. M. G., de 25 anys, per cobrar indegudament factures a nom de Rosalia Rimbaut.

Una veïna de l'Arc del Teatre ha denunciat a un rellogat per sospites de que li hagi furat dos bitllets de 25 pesetes.

Don Ernest Rovira i Serra ha presentat una denuncia contra R. A. P., per estafa de 4.901.98.

Foren detinguts per unsquaders de seguretat tres bordegassos que posaven patetats al pas dels tranvies a la Rambla dels Estudis.

Ha estat traslladat a Portbou l'inspector de policia de tercera classe don Manel Alenzón.

A la plaça de la Mercè, a l'interior d'un cotxe fou víctima d'un engany Maria Tarragó Falcó a la qual li foren robades per dos desconeguts, 175 pesetes pel procediment de simular un repartiment d'una herència, deixant-li en canvi, un paquet de retalls de diaris.

La majoria dels inspectors i agents de la brigada d'investigació criminal assistiren a l'enterrament del que fou company seu, l'Angel Fernández Bermejo, que, com saben els nostres lectors, es suicidà.

En Francisco Ruiz ha denunciat a la policia que de la seva botiga li han sigut obats genres per valor de 621 pesetes.

Protocol a l'infancia

La junta provincial de Protecció a l'Infancia i repressió de la mendicitat s'ha dirigit a l'alcalde i a l'Ajuntament per a que interessen dels mestres directores d'escoles, que aprofitant el bon clima de Barcelona, portin els seus deixebles al camp, dos dies, al menys, a l'asetmana, fent les classes a l'aire lliure, cosa que, de poder efectuar-se, i no apletem que amb un petit esforç seria factible, al menys en la major part de la població escolar, redundaria en incalculables beneficis per als nens i nenes, que s'instruïren i s'educen millor en l'air lliure, i l'air cos, enfortint-los amb el deport, els banys de sol i l'oxigen de l'aire.

També va dirigir-se-li per a expressar-li el disgust que va experimentar dita junta per haver-se efectuat una transfe-rencia de la quantitat de 500.000 pesetes que anava destinada precisament i consignada en pressupost extraordinari, a adquisició i habilitació d'espais lliures, terrenys per a parcs, passejos, etc., on els innombrables nens de Barcelona hagueren pogut dedicar-se al joc i al saludable esparciment, sense por ni perills del trànsit.

Les qüestions obreres

Els patrons de l'art texil d'Igualada han dit al governador que havien tencut els contractes que amb els obrers havien fet durant la passada vaga.

Els patrons justifiquen la seva determinació dient que'ls obrers no complien aquells compromisos, que són onze minuts menys en un dia de la setmana.

Es de suposar que'ls obrers no's conformaran amb aquesta determinació i plantejaran la qüestió.

El senyor Andrade cridarà avui al president del Sindicat d'Obrers textuals de Igualada, per a parlar d'assumppte.

Uns vuitanta paletes de la mateixa població s'han declarat en vaga perquè els seus patrons no els han concedit l'augment de 50 cèntims de jornal que ells tenen demanat.

Els metal·lúrgics de Sabadell celebraren ahir el seu anunciament miting per a tractar de la conveniència de plantejar la vaga general del ram en vista de que els patrons no es mostren disposats a accedir a les peticions que'ls obrers els han formulat.

Varis obrers feren ús de la paraula, no adoptant-se cap més acord que el de celebrar un altre acte per a determinar fixament si té d'anar la societat a la vaga o no.

Conferencia

A les primeres hores de la tarda el governador civil celebrà una llarga conferencia telefònica amb el subsecretari del ministeri de la Governació.

CANÇONER

CORRANDA

Comptar l'arena del mar encara abans es podria de saber que penses tu en ta cambra recollida.

GERMINAL

La Diputació

La Comissió d'Hisenda

Ha quedat constituïda a la Diputació Provincial la Comissió d'Hisenda.

Concorregueren a la reunió tots els individus que componen aquella Comissió permanent.

Posats a votació els càrrecs de president i vispresident, foren designats per a dessempe y r e s n a e x o , respect. v. m. nt, els senyors Argemí i M. G. i M. G.

Després hi hagué un canvi d'impressions referents a la contenció de pressupostos i's resolguen en alguns d'e'ments de relatiu interès.

Curs pràctic

Ahí al matí visità al president de la Mancomunitat de Catalunya don Enric Prat de la Riba, una Comissió de propietaris de Blanes, acompanyats pel diputat senyor Carbó.

Els comissionats exposaren al senyor Prat els seus desitjos de que la l'escola d'Agricultura dongués en aquell població un curs pràctic d'aquests comerçients.

El president prometé complir a's v'sitants.

Una visita

Les alumnes de la classe de Coneixement dels textos i materials de confecció i aplicacions físic-químiques a la conservació del vestit de l'Escola de tall de la Diputació, han fet, amb la seva professora, donya Rosa Serrat, una visita a la classe de Tecnologia textil de l'Escola Industrial.

Se projectà un nombre gran de clixés sobre fibres textils, cultiu del cotó i lli, elaboració de la seda i de la lla-na, etc., etc.

Finalment, les visitants admiraren els treballs, que pogueren veure en l'aula de dibuix aplicat al textit.

Junta de Govern

Bai xla presidencia del senyor Prat de la Riba, s'ha constituït la nova Junta de govern de les Cases de Caritat i Maternitat i Expositos.

Curs i brou intensiu de ramaderia

El director de l'Escola Superior d'Agricultura, senyor Vals, acompanyat de professor de Zootechnia, senyor Rosell, amb la Cambra Agrícola Ausonense, visitaren la ciutat de Vic per a acordar formai època en que deu donar-se el primer curs de Remedia.

En el local social de la Cambra i amb assistència de nombros públic, autoritats i representacions dels diversos pobles de la Plana de Vic, el senyor Vals exposà l'objecte d'aquests cursos, especialment la forma practica dels mateixos i els beneficis que en l'ordre econòmic poden esperar-se d'aquests ensenyaments. Fou bssat el programa del curs, detallant aquells punts de major interès per la comarca, tals com l'important consideració baix l'aspecte científic i les industries que, relacionades amb la ramaderia, es dalt interès s'estenguen i s'intensifiquen en nostra terra.

Tot seguit quedà oberta la matrícula, inscribint-se gran nombre d'alumnes i oferint-se tots per a fer una intensa propaganda, personalment, per mitjà de conferències, que tindràn lloc els dies 30 de maig i 13 de juny a Centelles, Tona, Mojà, Olost, Manlleu, Roda, Sant Julià de Vilatorrada i Vic.

Comissió Provincial

La Comissió provincial, en la seva d'ur-rera sessió, s'ocupà dels següents assumptes:

Secció de comp's municipals. — D'eti-mens propasant l'aportació i finq't de comp's municipals de Casellit i de Ribregós, Rubí, Serchs i Vilanova de Sau de l'any 1913 i Roda i Serchs, de 1914.

Consell d'investigació Pedagògica

Durant l'any 1914 la Biblioteca del Consell d'Investigació Pedagògica deixà 2.511 llibres per llegir en ses cases a mestres, esd'ants i altres i's ne l'es-ressades en estudis pedagògics. Es pre-texes, que el mes de gener forn 42, s'e-levaren gradualment en número duran l'any fins a arribar a la xifra de 338 pel mes de desembre. El nombre de lectors inscrits amb dret a ús gratuït de la Biblioteca fou de 226. Visitarren sovint la Biblioteca per a escullir llibres o per llegir en ella 1.954 persones.

Les xifres referents al primer trimestre del present any són aquestes:

